

Державна служба статистики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби
статистики України

29.09.2014 № 272

зі змінами, внесеними
наказом Державної служби
статистики України

05.02.2019 № 45

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ
ЗІ СТАТИСТИКИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ТА БЕЗПЕКИ НА РОБОТІ**

Київ – 2014

Методологічні положення містять основні поняття зі статистики охорони здоров'я та безпеки на роботі, визначають порядок організації та методологію проведення державного статистичного спостереження щодо травматизму на виробництві, джерела даних для підготовки та публікації узагальненої інформації з питань охорони здоров'я.

Методологічні положення підготували фахівці відділу статистики послуг гуманітарної сфери департаменту статистики послуг Держстату України під керівництвом заступника директора департаменту Кармазіної О.О.

Методологічні положення схвалені Комісією з питань удосконалення методології та звітної документації Держстату України (протокол від 25.07.2014 № 7).

Зміст

	Стор.
Передмова	4
Скорочення та умовні позначення	4
1. Загальні положення	5
2. Основні визначення та поняття	6
3. Методи проведення державного статистичного спостереження щодо травматизму на виробництві.....	7
3.1. Мета й основні характеристики державного статистичного спостереження	7
3.2. Інструментарій державного статистичного спостереження та система показників.....	8
4. Формування та актуалізація сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження.....	9
4.1. Формування сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження.....	9
4.2. Актуалізація сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження.....	10
5. Порядок проведення та розробки державного статистичного спостереження.....	10
6. Конфіденційність.....	10
7. Використання адміністративних даних при узагальненні інформації з питань охорони здоров'я.....	11
8. Статистичні продукти та способи поширення інформації.....	12
Список використаних джерел	13

Передмова

Метою розроблення цих методологічних положень є:

- надання роз'яснень щодо основних визначень і понять зі статистики охорони здоров'я;
- визначення методів проведення державного статистичного спостереження щодо травматизму на виробництві, принципів формування сукупності звітних одиниць, розробки й поширення результатів;
- підготовка роз'яснень про використання адміністративних даних при узагальненні інформації зі статистики охорони здоров'я;
- документування джерел даних і підходів до підготовки й публікації узагальненої інформації зі статистики охорони здоров'я;
- поширення методологічних положень серед фахівців територіальних органів державної статистики для використання в практичній діяльності та як рекомендація основним користувачам статистичної інформації для кращого розуміння можливостей щодо її використання для моніторингу й оцінки функціонування системи охорони здоров'я.

Методологічні положення складаються з передмови, чотирьох розділів та переліку використаних джерел.

Скорочення та умовні позначення

ДСС – Державне статистичне спостереження;

КВЕД – Класифікація видів економічної діяльності;

КІСЕ – Класифікація інституційних секторів економіки України;

КОАТУУ – Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України;

КОПФГ – Класифікація організаційно-правових форм господарювання;

РСО – Реєстр статистичних одиниць;

СРП – Статистичний реєстр підприємств;

T – рік, у якому здійснюється формування сукупності одиниць державного статистичного спостереження;

ТОД – територіальні органи Держстату.

1. Загальні положення

Методологічні положення ґрунтуються на нормах законів України "Про охорону праці" [4], "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" [5], "Про державну статистику" [1], "Про доступ до публічної інформації" [3], постанови Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1232 "Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві" [7], постанови Верховної Ради України від 19.11.1992 № 2802 "Про введення в дію Основ законодавства України про охорону здоров'я" [6], наказів Держкомстату від 21.12.2009 № 481 "Про затвердження Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств" [11], від 29.12.2009 № 498 "Про затвердження структури плану статистичного спостереження та глосарія до нього" [10], від 30.11.2011 № 326 "Про затвердження Політики Держкомстату у сфері захисту конфіденційної статистичної інформації" [13], а також інших нормативно-правових документів.

В Україні регулювання у сфері охорони здоров'я здійснюється Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, Верховною Радою Автономної Республіки Крим та Радою міністрів Автономної Республіки

Крим, органами місцевого самоврядування, а також іншими органами в межах їх компетенції. Для оцінки ефективності політики здійснюється державний контроль та нагляд за діяльністю у сфері охорони здоров'я. Відповідно національна статистика охорони здоров'я забезпечує потреби міжнародного та національного моніторингу розвитку цієї галузі.

Статистична інформація з питань охорони здоров'я складається із:

- даних державного статистичного спостереження щодо травматизму на виробництві;
- адміністративних даних Міністерства охорони здоров'я України стосовно мережі лікувально-профілактичних закладів та захворюваності населення;
- узагальненої інформації щодо фінансування системи охорони здоров'я.

Враховуючи, що отримання та узагальнення на постійній основі інформації щодо фінансування національної системи охорони здоров'я здійснюється на підставі Методологічних рекомендацій щодо складання Національних рахунків охорони здоров'я (НРОЗ), затверджених наказом Держкомстату від 10.05.2007 № 137, відповідна тема не розглядається в цьому методологічному документі.

2. Основні визначення та поняття

Основні визначення й поняття, які використовуються у статистиці охорони здоров'я, уживаються в значеннях, установлених Глосарієм до плану статистичного спостереження та Положенням про Реєстр статистичних одиниць та формування основ сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств, а також у такому значенні:

здоров'я - стан повного фізичного, психічного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних вад;

заклад охорони здоров'я - юридична особа будь-якої форми власності та організаційно-правової форми або її відокремлений підрозділ, основним завданням яких є забезпечення медичного обслуговування населення на основі відповідної ліцензії та професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників;

медична допомога - діяльність професійно підготовлених медичних працівників, спрямована на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами;

медичне обслуговування - діяльність закладів охорони здоров'я та фізичних осіб-підприємців, які зареєстровані та одержали відповідну ліцензію в установленому законом порядку, у сфері охорони здоров'я, що не обов'язково обмежується медичною допомогою;

мережа закладів охорони здоров'я - сукупність закладів охорони здоров'я, що забезпечують потреби населення у медичному обслуговуванні на відповідній території;

невідкладний стан людини - раптове погіршення фізичного або психічного здоров'я, яке становить пряму та невідворотну загрозу життю та здоров'ю людини або оточуючих її людей і виникає внаслідок хвороби, травми, отруєння або інших внутрішніх чи зовнішніх причин;

нешасний випадок - це обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть;

охорона здоров'я - система заходів, які здійснюються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, закладами охорони здоров'я, медичними та фармацевтичними працівниками і громадянами з метою збереження та відновлення фізіологічних і психологічних

функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя;

охорона праці - це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності;

пацієнт - фізична особа, яка звернулася за медичною допомогою та/або якій надається така допомога;

працівник - особа, яка працює на підприємстві, в організації, установі та виконує обов'язки або функції згідно з трудовим договором (контрактом);

роботодавець - власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган, незалежно від форм власності, виду діяльності, господарювання, і фізична особа, яка використовує найману працю;

травма - порушення анатомічної функції тканин або органів людини, спричинене зовнішньою дією або впливом зовнішнього фактора.

3. Методи проведення державного статистичного спостереження щодо травматизму на виробництві

3.1. Мета й основні характеристики державного статистичного спостереження

Метою проведення державного статистичного спостереження є формування інформації про нещасні випадки на виробництві для інформаційного забезпечення аналізу рівня травматизму на виробництві та потреб користувачів.

Державне статистичне спостереження має такі основні характеристики:

- **Вид державного статистичного спостереження:**
 - за ступенем охоплення одиниць: суцільне;
 - за часом реєстрації даних: поточне.
- **Організаційна форма державного статистичного спостереження:** статистична звітність.
- **Спосіб державного статистичного спостереження:** документальний облік.
- **Одиниця державного статистичного спостереження:** підприємство.

- **Респондент державного статистичного спостереження:**
юридична особа.
- **Органи, які здійснюють проведення державного статистичного спостереження:**
Держстат України, територіальні органи державної статистики.
- **Місце проведення державного статистичного спостереження:**
регіони України.
- **Національні класифікації, що використовуються при проведенні державного статистичного спостереження:**
 - *КВЕД* – Класифікація видів економічної діяльності (*КВЕД – 2010*);
 - *КОПФГ* – Класифікація організаційно-правових форм господарювання.

3.2. Інструментарій державного статистичного спостереження та система показників

Інструментарієм для проведення державного статистичного спостереження щодо травматизму на виробництві є форма № 7-тнв (річна) "Звіт про травматизм на виробництві у 20__ році", роз'яснення щодо її заповнення.

Форма № 7-тнв (річна) містить такі основні показники:

- кількість нещасних випадків;
- кількість потерпілих від нещасних випадків, які призвели до втрати працездатності на 1 робочий день чи більше, та від нещасних випадків зі смертельним наслідком;
- кількість днів непрацездатності потерпілих (включно з померлими) від нещасних випадків, які призвели до втрати працездатності на 1 робочий день чи більше, тимчасова непрацездатність яких закінчилася у звітному році;
- кількість потерпілих, які частково втратили працездатність і були переведені з основної роботи на іншу на 1 робочий день і більше;
- кількість потерпілих, яким встановлено інвалідність;
- кількість потерпілих від нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, які призвели до втрати працездатності на 1 робочий день чи більше, та від нещасних випадків зі смертельним наслідком, за основними видами подій, що призвели до нещасного випадку, та за основними причинами настання нещасного випадку;

Також форма містить окремі показники щодо витрат підприємства, зумовлених нещасними випадками.

Форма № 7-тнв ґрунтується на даних документів, передбачених Порядком проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 року № 1232, зокрема:

акта за формою Н-5 "Акт проведення розслідування (спеціального розслідування) нещасного випадку (аварії), що стався (сталася)";

акта за формою Н-1 "Акт № __ про нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом";

форми Н-2 "Повідомлення про наслідки нещасного випадку, що стався _____ 20__ р.".

4. Формування та актуалізація сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження

4.1. Формування сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження

Формування генеральної сукупності одиниць, сукупності одиниць, яка безпосередньо буде досліджуватись, і переліку респондентів ДСС здійснюється щорічно у грудні року *T*.

Формування генеральної сукупності одиниць, сукупності одиниць, яка безпосередньо буде досліджуватись, і переліку респондентів ДСС здійснюється на державному рівні.

Формування генеральної сукупності одиниць ДСС здійснюється на основі РСО (у частині СРП) та включає одиниці, які є активними станом на 01 листопада року *T*.

До генеральної сукупності одиниць включаються одиниці, які відповідають таким критеріям:

за типом статистичної одиниці: підприємство;

за інституційним сектором економіки відповідно до КІСЕ належать до секторів: S.11 "Нефінансові корпорації", S.12 "Фінансові корпорації", S.13 "Сектор загального державного управління", S.15 "Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства";

мають організаційно-правову форму господарювання за такими кодами КОПФГ: 110-170, 185, 230-281, 410-435, 510-590;

додаткові критерії: мають середню кількість працівників 10 і більше осіб.

Сукупність одиниць, яка безпосередньо буде досліджуватись, дорівнює генеральній сукупності одиниць.

На основі сукупності одиниць, яка безпосередньо буде досліджуватись, формується перелік респондентів за формою № 7-тнв (річна), до якого включаються юридичні особи, яким відповідають одиниці, що наявні в сукупності одиниць ДСС.

4.2. Актуалізація сукупності одиниць і переліку респондентів державного статистичного спостереження

Актуалізація сукупності одиниць, яка безпосередньо буде досліджуватись, і переліку респондентів ДСС не здійснюється.

5. Порядок проведення та розробки державного статистичного спостереження

Форму № 7-тнв (річна) органи державної статистики отримують на паперових носіях або в електронному вигляді за місцезнаходженням респондентів у терміни, визначені на бланку форми.

Подання органам державної статистики електронного звіту здійснюється відповідно до Порядку подання електронної звітності до органів державної статистики [12].

Одержану від респондентів первинну інформацію за ф. № 7-тнв (річна) перевіряють на логічний і арифметичний контролі та в разі виявлення помилок коригують та заносять до бази даних після опрацювання з респондентами.

Уведення інформації, її обробка й узагальнення здійснюються із застосуванням програмного забезпечення.

Результати державного статистичного спостереження узагальнюються на державному рівні по Україні за видами економічної діяльності згідно з КВЕД.

Термін проведення державного статистичного спостереження визначається щорічним планом державних статистичних спостережень, який затверджується нормативно-правовим актом Кабінету Міністрів України.

6. Конфіденційність

Політика у сфері захисту конфіденційної статистичної інформації забезпечується шляхом захисту первинних даних, отриманих органами державної статистики від респондентів у ході проведення державного статистичного спостереження, а також статистичної інформації, на підставі якої можна визначити інформацію щодо конкретного респондента. Так, при поширенні статистичних даних користувачам органи державної статистики здійснюють контроль дотримання правил конфіденційності даних згідно із Законом України "Про державну статистику" [1], Політики Держкомстату у сфері захисту конфіденційної статистичної інформації [13].

7. Використання адміністративних даних при узагальненні інформації з питань охорони здоров'я

Для підготовки узагальненої інформації з питань охорони здоров'я в інформаційно-публікаційній роботі використовуються адміністративні дані Міністерства охорони здоров'я України. Міністерство відповідно до законодавства та з метою виконання адміністративних обов'язків та завдань, віднесених до його компетенції, проводить спостереження щодо мережі лікувально-профілактичних закладів та захворюваності населення.

Органи державної статистики України для підготовки узагальненої інформації з питань охорони здоров'я використовують дані таких форм звітності Міністерства охорони здоров'я України:

ф.№ 2-ВІЛ/СНІД (річна)	"Звіт про осіб із станами та хворобами, що зумовлені вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), за 20__ рік"
ф.№ 2 (річна)	"Звіт про окремі інфекції та паразитарні захворювання за 20__ рік"
ф.№ 6 (річна)	"Звіт про контингент осіб окремих вікових груп, яким здійснено щеплення проти інфекційних захворювань за 20__ рік"
ф.№ 7 (річна)	"Звіт про захворювання на злоякісні новоутворення за 20__ рік"
ф.№ 8 (річна)	"Звіт про захворювання на активний туберкульоз за 20__ рік"
ф.№ 9 (річна)	"Звіт про захворювання, які передаються переважно статевим шляхом, грибові шкірні хвороби та коросту за 20__ рік"
ф.№ 10 (річна)	"Звіт про захворювання осіб з розладами психіки та поведінки за 20__ рік"
ф.№ 11 (річна)	"Звіт про захворювання осіб з розладами психіки та поведінки через уживання психоактивних речовин за 20__ рік"
ф.№ 12 (річна)	"Звіт про захворювання, зареєстровані у хворих, які проживають у районі обслуговування лікувально-профілактичного закладу за 20__ рік"
ф.№ 13 (річна)	"Звіт про штучне переривання вагітності за 20__ рік"
ф.№ 15 (річна)	"Звіт про медичне обслуговування населення, що підлягає включенню у Державний реєстр України осіб, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, за 20__ рік"
ф.№ 16 (річна)	"Звіт про захворювання та причини інвалідності й смерті населення, що підлягає включенню у Державний реєстр України осіб, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, за 20__ рік"
ф.№ 17 (річна)	"Звіт про медичні кадри за 20__ рік"
ф.№ 20 (річна)	"Звіт лікувально-профілактичного закладу за 20__ рік"
ф.№ 21 (річна)	"Звіт про медичну допомогу вагітним, роділлям та породіллям за 20__ рік"

ф.№ 22 (річна)	"Звіт станції швидкої медичної допомоги за 20__ рік"
ф.№ 24 (річна)	"Звіт фельдшерсько-акушерського пункту за 20__ рік"
ф.№ 25 (річна)	"Звіт будинку дитини за 20__ рік"

8. Статистичні продукти та способи поширення інформації

Дані державного статистичного спостереження щодо травматизму на виробництві представлені в таких статистичних публікаціях:

- статистичний бюлетень "Травматизм на виробництві";
- експрес-випуск "Травматизм на виробництві";
- комплексний статистичний збірник Держстату України – "Статистичний щорічник України";
- статистичний збірник "Соціальні індикатори рівня життя населення";
- статистичний збірник "Діти, жінки та сім'я в Україні".

Також готуються дані для запитальника Міжнародної організації праці.

Крім того, дані державного статистичного спостереження можуть бути отримані користувачами шляхом безпосереднього виписування в порядку та на умовах, визначених Держстатом України, а також відповідно до Порядку складання, подання та розгляду запитів на публічну інформацію, розпорядником якої є Державна служба статистики України та/або її територіальні органи [9].

Адміністративні дані МОЗ України зі статистики охорони здоров'я та мережі представлені в таких статистичних публікаціях:

- комплексний статистичний збірник Держстату України – "Статистичний щорічник України";
- статистичний збірник "Україна у цифрах";
- статистичний збірник "Україна";
- статистичний збірник "Регіони України";
- статистичний збірник "Діти, жінки та сім'я в Україні";
- статистичний збірник "Жінки та чоловіки в Україні";
- статистичний збірник "Соціальні індикатори рівня життя населення";
- статистичний збірник "Соціальні захист населення України";
- статистичний збірник "Захист дітей, які потребують особливої уваги суспільства";
- статистичний бюлетень "Заклади охорони здоров'я та захворюваність населення України";
- статистичний бюлетень "Оздоровлення дітей у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку влітку";
- статистичний бюлетень "Регіональний людський розвиток";
- статистичний бюлетень №2.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про державну статистику" (зі змінами та доповненнями) від 02 жовтня 1992 року № 2657-XI [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/Zakozvitnij/ukr/stat_u.html
2. Закон України "Про інформацію" (зі змінами та доповненнями) від 13 листопада 1992 року № 2658-XII. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.
3. Закон України "Про доступ до публічної інформації" (зі змінами та доповненнями) від 13 січня 2011 року № 2939-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/Zakozvitnij/ukr/stat_u.html
4. Закон України "Про охорону праці" (зі змінами та доповненнями) від 14 жовтня 1992 року № 2695-XII.
5. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" (зі змінами та доповненнями) від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV.
6. Основи законодавства України про охорону здоров'я (зі змінами та доповненнями), введені в дію згідно з Постановою Верховної Ради України від 19 листопада 1992 року N 2802-XII.
7. "Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві" (зі змінами та доповненнями), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 року № 1232 "Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві".
8. Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в навчальних закладах, наказ Міністерства освіти і науки України від 07.10.2013, № 1365 "Про внесення змін до Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в навчальних закладах".
9. Порядок складання, подання та розгляду запитів на публічну інформацію, розпорядником якої є Державна служба статистики України та/або її територіальні органи, затверджений наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 18 лютого 2013 року № 140.
10. Глосарій до плану статистичного спостереження, затверджений наказом Держкомстату України від 29 грудня 2009 року № 498.
11. Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств, затверджене наказом Держкомстату від 21 грудня 2009 року № 481 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/edrpoj/prso.htm>
12. Порядок подання електронної звітності до органів державної статистики, затверджений наказом Держкомстату від 12 січня 2011 року № 3 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/elektr_zvit/doc/ZVITНИЙ_3.zip
13. Політика Держкомстату у сфері захисту конфіденційної статистичної інформації, затверджена наказом Держкомстату від 30 листопада 2011 року № 326 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/zvitnijorm_doc/2011/326/326.zip